

Mr. Anisa TRBONJA-OMANIĆ

NJEMAČKE SEKUNDARNE PREPOZICIJE I NJIHOVI PRIJEVODNI EKVIVALENTI U BOSANSKOM JEZIKU

Sažetak:

Ovaj rad jeste kratki prikaz dužeg istraživanja i bavljenja prepozicijama, tačnije, sekundarnim prepozicijama u njemačkom jeziku. Ovdje se ukratko spominju njihova značenja i semantičke razlike u upotrebi, te njihovo porijeklo, da bi se konačno naveli njihovi prijevodni ekvivalenti u b/h/s jeziku.

Ključne riječi: primarne prepozicije, sekundarne prepozicije, gramatika zavisnosti, gramatikalizacija

Uvod

O prepozicijama u njemačkom jeziku se do sada dosta pisalo, i to prije svega o tzv. primarnim prepozicijama tipa *an*, *auf*, *mit*, *zu* i sl., ali rijetko sistematično i detaljno, dok su tzv. sekundarne ili nove prepozicije uglavnom ostajale po strani. Od 70-ih god. posljednjeg vijeka počelo se s objavljivanjem monografija o prepozicijama. U posljednje vrijeme preovlađuju rasprave oko određenja prepozicija kao vrste riječi ne samo u njemačkoj lingvistici već i šire. Razvojem i primjenom gramatike zavisnosti u njemačkoj lingvistici počinje se ukazivati i na valentnost prepozicija kakvu posjeduju glagoli, imenice i pridjevi. Ovdje treba istaći da je ova teorija veoma pogodna za učenje njemačkog kao stranog jezika tako da je već napisan i veliki broj gramatika i rječnika čiji su autori polazili od ovog teorijskog modela kao osnove za svoja istraživanja.

Dosadašnja istraživanja pokazuju da se lingvisti razilaze pri određivanju broja prepozicija, koji se kreće od 27 do čak 200 leksema u funkciji prepozicija, a ne slažu se ni pri utvrđivanju toga koja je klasa riječi po srijedi, tj. da li je riječ o otvorenoj ili zatvorenoj klasi riječi. Na to se

odmah nadovezuje i pitanje novih, mlađih prepozicija čiji broj iz dana u dan raste, ne samo u njemačkom jeziku, već i u ostalim indoevropskim jezicima. Te nove sekundarne prepozicije u obliku prepozicionalne fraze pojedini lingvisti smatraju evropeizmima (Beneš 1975: 45), jer se s njima susrećemo i u drugim evropskim jezicima. One su postale predmetom istraživanja, prije svega na polju bohemistike i germanistike. Za oblast njemačkog jezika možemo navesti studiju italijanskog lingvista Di Meola pod naslovom "Die Grammatikalisierung deutscher Präpositionen" iz 2000. god, u kojoj na primjeru njemačkih prepozicija govori o procesu prelaska leksičkih u gramatičke kategorije, odnosno o procesu nastanka prepozicija.

O prepozicijama u bosanskom jeziku malo se pisalo; spominju se jedino u pojedinim gramatikama, i to uglavnom njihove funkcije, te napomene o njihovim semantičkim obilježjima i padežu koji ih prati. Prateći trend razvoja i problematike kojom se bave pojedine zapadne lingvistike počelo se i kod nas s istraživanjem prepozicija. Preteča modernijih razmišljanja i pogleda na temu prepozicija u njemačkom i bosanskom svakako je *Kontrastive Grammatik*, u izdanju Ulricha Engela i Pavice Mrazovića iz 1986. god, u kojoj je ukazano na nedovoljnu istraženost ove vrste riječi.

Jezičku građu za naše istraživanje ekscerpirali smo iz sljedećih publikacija: jednogodišnjeg izdanja nedjeljnika *Die Zeit* za 1995. god, jednogodišnjeg izdanja dnevnih novina *Süddeutsche Zeitung* za 2006. god. i jednogodišnjeg izdanja dnevnih novina *Neue Zürcher Zeitung* za 2004. god.

Prije nego što smo započeli naše istraživanje, pregledali smo jednojezične njemačke rječnike: *Wahrig, Deutsches Wörterbuch* (1997), *Duden, Deutsches Universal-wörterbuch* (2007), *Duden. Band 10. Bedeutungswörterbuch*, Engelov popis prepozicija iz njegove gramatike, *Deutsche Grammatik. Neubearbeitung*, iz 2004. godine i istražili koje su to prepozicije, konkretno sekundarne, zabilježene u njima da bismo mogli sačiniti naš popis sekundarnih prepozicija za koje smo u naprijed navedenim publikacijama tražili primjere.

Sekundarne prepozicije u njemačkom jeziku

Sekundarne ili mlađe ili nominalne prepozicije, kako ih naziva Admoni (1970: 139), razvile su se od različitih vrsta nominalnih fraza u najširem smislu te riječi, i to uglavnom u tzv. ranovisokonjemačkom periodu

(1350–1650). S obzirom na strukturu riječi, Gerhard Helbig i Joachim Buscha (2005: 353) sekundarne prepozicije dijele u sljedeće grupe:

a) s obzirom na njihovu strukturu identičan oblik sa drugim vrstama riječi:

ausgenommen, dank, gemäß, kraft, lang, laut, nahe, unweit, entsprechend, ungeachtet;

b) izvedenice drugih vrsta riječi (prije svega sa sufiksom –s ili –lich):

angesichts, betrifft, längs, mangels, mittels, namens, seitens, zwecks; ab-, dies-, jenseits, abzüglich, anlässlich, einschließlich, hinsichtlich, vorbehaltlich;

c) složenice od prepozicije i imenice (s nultim članom):

anhand, anstatt, anstelle, aufgrund, infolge, inmitten, mithilfe, vonseiten, zufolge, zugunsten;

(Zanimljivo je ukazati na činjenicu da se neke od ovih prepozicija još uvijek mogu pisati odvojeno: *an Stelle, auf Grund, mit Hilfe, von Seiten, zu Gunsten*).

d) fraze koje se sastoje od prepozicije i imenice (sa određenim ili nultim članom):

auf der Basis, auf Kosten, aus Anlass, aus der Sicht, in Anbetracht, im Falle, im Interesse, im Zuge, mit Ausnahmen, mit dem Ziel, unter Anwendung, unter Einfluss, zum Nachteil.

Za ovu posljednju grupu prepozicija Helbig i Buscha (2005: 354 i d.) ističu da se u savremenom njemačkom jeziku upotrebljavaju umjesto prostih prepozicija za izražavanje specifičnih kauzalnih, kondicionalnih, lokalnih, temporalnih i dr. nijansi u značenju (u javnoj sferi: jezik sudstva, poslovni jezik, jezik štampe). Pošto neki lingvisti polaze od potpune sinonimije, identična značenja sekundarne prepozicije smatraju "eine Horde schwerfälliger, schleppender Ungetüme" i većinom ih paušalno odbacuju i bore se protiv njih (up. Beneš 1975: 43). Beneš ističe da se radi o samo o približnoj i uvjetovanoj sinonimiji sekundarnih sa primarnim prepozicijama. Smatra ih specijalnim jezičkim sredstvima koje obogaćuju moderni pisani jezik i doprinose diferenciranju jezičkih sredstava.

Što se tiče strukture riječi, možemo reći da je ovdje riječ o izvedenicama od drugih vrsta riječi (*anfangs, bezüglich, dank, entsprechend* i sl.) ili složenicama drugih vrsta riječi i čvrstim spojevima (*infolge, inmitten, auf Kosten, in betreff*). U mnogobrojnim slučajevima kod sekundarnih

prepozicija ne postoje prepoznatljive semantičke razlike u upotrebi između postpozicije i pozicije ispred nominalne fraze, npr. *gegenüber, eingedenk, bar, betreffend, eingeschlossen, ausgenommen, ungeachtet, zum Nutzen, zu Ehren* itd. (up. Di Meola, 2000: 153 i d.). Primjetna semantička razlika između varijanti pozicija bilježi se kod *entgegen, nahe/nah i fern*, gdje su lokalne i nelokalne značenjske varijante komplementarno raspoređene (*der Sonne entgegen / entgegen seinem Wunsch, den Tränen nahe/nahe dem Baum* itd). Kod riječi *entlang* u pitanju su dvije različite lokalne varijante.

Engel (2004: 390 i d.) u svojoj najnovijoj gramatici navodi i pridjevske fraze, kao, npr., *angefangen bei, ausgehend von, beginnend mit, übereinstimmend mit* i prepozicionalne fraze poput *in Abhängigkeit von, im Abstand, auf der Basis* i sl. u funkciji prepozicija koje zbog obimnosti istraživanja nisu obuhvaćene u našem radu. Di Meola (2000: 97) također prepozicijama smatra imenice tipa *Richtung, Nähe, Höhe, Anfang, Ende, Mitte/mitte, Punkt/punkt*, adverbijalne fraze poput *an...vorbei, an...entlang, um...herum, durch...hindurch, von...her, auf...hin, zu...hin* te zavisne rečenice kao npr. *was...betrifft, was...angeht, was...anlangt, was...anbelangt, was...anbetrifft*. Zbog dosta mogućnosti variranja prepozicija u obliku adverbijalnih fraza i zavisnih rečenica (npr. prvog dijela prepozicije *an...vorbei*, odnosno zamjene sa *bei, hinter, in, auf, gegenüber, neben ili unter*) Di Meola tvrdi da su one samo neznatno gramatikalizirane, dok prepozicije u obliku prepozicionalne fraze pokazuju različite stepene varijabilnosti pa čak i apsolutnu nepromjenjivost. Za to su relevantna dva faktora, a to su varijacija jednog člana izraza i atributivno proširenje. Unutar prepozicionalne fraze mogu varirati prepozicija s članom i imenica (*mit/unter/bei Berücksichtigung* vs. *mit /unter/bei Hilfe*).

Sekundarne prepozicije u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

Naziv *sekundarni prijedlozi* može se naći u *Hrvatskoj gramatici* (Barić i dr. 1999: 278), čiji autori prepozicije dijele po postanku na prave (primarne) i neprave (sekundarne) prijedloge, koje opet svrstavaju u dvije podgrupe, u izvedene, tj. one prijedloge koji nastaju okamenjivanjem nekog oblika imenice, kao, npr., akuzativa (*čelo, dno, duž*) i instrumentala: *pomoću, posredstvom, povodom, putem, silom*, te one koji se upotrebljavaju i kao prilozi i kao prijedlozi, poput: *mimo, blizu, niže, prije, pored, poslije*, itd. i

složene prijedloge, koji nastaju iz veze dva prijedloga ili prijedloga i imenica, kao, npr., *ispod, iza, nadohvat, nadomak, podno, pozadi, usred, zaradi* itd. Ovu istu podjelu prepozicija s obzirom na postanak na prave i neprave zastupaju i autori *Gramatike bosanskoga jezika* (Jahić i dr. 2000: 300), s tim što oni u ulogu prepozicija ubrajaju i mnoge prijedložne izraze koji sadrže dva ili tri člana, od kojih je prvi član prijedlog koji upravlja imenicom kao drugim dijelom, a treći dio, ukoliko postoji, također je prijedlog od kojeg zavisi padež sljedeće samostalne riječi i navode nekoliko primjera kao što su: *po imenu, po cijenu, sa stajališta, u doba, u zavisnosti od, bez obzira na, u vezi sa*. Šarić (1999: 83) također upotrebljava termin *sekundarni prijedlozi* za grupu sekundarno izvedenih izraza, tj. izraza koji su izvorno preuzeti od neke druge funkcionalne kategorije. Ona svrstava sekundarne prepozicije u više podgrupa, zavisno od njihovog porijekla, i to u podgrupu priložnog porijekla (*nadomak, nasuprot, prije, poslije*), u podgrupu izvorno imeničkih oblika spojenih s kojom primarnom prepozicijom (*nakraj, namjesto, uime, uoči, navrh, uvrh, nadno, udno*) ili u podgrupu samostalnog poprijedložnog oblika nekoga padeža imenice (*čelo*). U ovu grupu sekundarnih prepozicija Šarić ubraja i izvorno instrumentalne oblike imenica (*silom, tijekom, putem, povodom, širom, prilikom, prigodom, pomoću*). Za prepozicije srpskohrvatskog jezika Engel i Mrazović (1986: 688) tvrde da su one jednodijelne partikule (eingliedrige Partikeln), kao, npr., *iz, zbog* ili fraze slične partikulama (partikelähnliche Gefüge), poput *na osnovu*. U ovu drugu grupu ubrajaju i mnoge prepozicionalne fraze/izraze poput *na osnovu, u toku, uz pomoć, u vezi sa* i dr. (usp. Engel/Mrazović, 1986: 683–688). Te fraze jesu čvrsti spojevi koji se smatraju jednom jedinicom / cjelinom, odnosno imaju funkciju proste prepozicije (up. Engel/Mrazović 1986: 683). Engel i Mrazović obogaćuju tu grupu riječi novim prepozicijama. Od drugih fraza razlikuju se po tome što se ne mogu proširiti nekim kvalitativnim pridjevom kao atributom (up. **na veliku štetu zdravlja* prema Engel/Mrazoviću 1986: 686). Također, oni (Engel/Mrazović 1986: 685 i d.) navode i prepozicije koje su nastale od drugih vrsta riječi, npr. pridjeva (*saglasno, shodno, slično, suprotno*), zatim od participa (prezenta i perfekta) (*blagodareći, izuzev, uključujući, zahvaljujući*), te od imenica (*posredovanjem, tokom / tijekom*). U istoj gramatici (1986: 685) spominju se i prepozicije koje se sastoje od participa i primarnih prepozicija (usp. *polazeći od, počev od, počevši od, sudeći po* i sl.).

Sekundarne prepozicije iz korpusa na njemačkom i njihovi prijevodni ekvivalenti u bosanskom jeziku

U narednoj tabeli nalaze se sekundarne prepozicije iz našeg korpusa sa svojim prijevodnim ekvivalentima u bosanskom jeziku. One se rjeđe mogu prevesti pravim / primarnim prepozicijama, češće sekundarnim prepozicijama, a ponekad i perifrastičnim izrazima. Budući da naše gramatike različito tretiraju lekseme koji se mogu smatrati sekundarnim prepozicijama, tj. da u tu grupu ubrajaju uglavnom prepozicije koje su nastale okamenjivanjem nekog oblika imenice, od priloga, srašćivanjem dvije prepozicije ili prepozicije i imenice, te od prepozicionalnih fraza (up. Jahić i dr. 2000), mi smo na osnovu našeg korpusa u sekundarne prepozicije svrstali još neke participe poput *ne računajući*, *isključivši*, *uključivši*, *uračunavši (i)*, *nemajući*, *odgovarajući*, *odbijajući*, *dodajući*, *izuzevši*, te neke prepozicionalne fraze kao što su *bez obzira na*, *gledajući na*, *uzimajući u obzir*. Prema našem mišljenju mogli bismo i izraz *što se tiče* okategorizirati prepozicijom, jer se on po svojoj funkciji podudara sa gore navedenim sekundarnim prepozicijama.

Prepozicije u njemačkom jeziku	Primarne prepozicije	Sekundarne prepozicije jeziku u obliku drugih vrsta riječi	Sekundarne prepozicije u obliku prepozicion. fraze	Perifrastični izrazi / ostale vrste riječi
<i>außerhalb</i>		<i>van, izvan</i>		
<i>beiderseits/ beidseits diesseits</i>				s obje strane, na obje strane
<i>fernab</i>		<i>prije (temp.), unutar</i>		s ove strane, na ovoj strani
<i>jenseits</i>	<i>nakon</i>			daleko od
		<i>van, izvan, poslije</i>		s one (druge) strane, na onoj (druvoj) strani
<i>links</i>				s lijeve strane, lijevo od
<i>oberhalb</i>	<i>nad</i>	<i>čelo, iznad, navrh, poviše, povrh, više</i>		
<i>rechts</i>				zdesna, s desne strane

unterhalb	<i>pod</i>	<i>niže, uniže, podno, ispod</i>		
weitab				daleko od, podalje od
ausschließlich	<i>osim, bez</i>	<i>isključujući, ne računajući, isključivši</i>		
gelegentlich		<i>prilikom/ povodom</i>	<i>u povodu</i>	
nördlich				sjeverno od
nordöstlich				sjevernoistočno od
nordwestlich				sjeverozapadno od
östlich				istočno od
südlich				južno od
südöstlich				jugoistočno od
südwestlich				jugozapadno od, na jugozapadu
unfern				nedaleko od
unweit				nedaleko od
westlich				zapadno od
anfangs		<i>početkom</i>		na početku
ausgangs		<i>krajem, potkraj</i>		na kraju, na izlasku, pri kraju
betreffs	<i>za</i>	<i>glede</i>	<i>u povodu, u vezi/ svezi s</i>	
eingangs		<i>početkom</i>		na početku, na ulazu
kraft		<i>silom/ snagom, pomoću</i>	<i>na temelju</i>	
mittelst/ mittels		<i>pomoću, posredstvom</i>	<i>uz pomoć</i>	čime
vermittels/ vermitteltst	<i>preko</i>	<i>s pomoću, pomoću, posredstvom</i>		čime
willen	<i>zbog, radi</i>		<i>za ljubav nečega</i>	
zeit	<i>za</i>		<i>u periodu, za vrijeme</i>	

aufseiten/ auf seiten			<i>od (sa) strane</i>	
mithilfe/ mit Hilfe		<i>pomoću, posredstvom</i>	<i>uz pomoć</i>	
zugunsten/ zu Gunsten			<i>u korist, u prilog</i>	
zuungunsten/ zu Ungunsten			<i>na štetu</i>	
halber	<i>radi, zbog</i>	<i>poradi, zaradi</i>		
vermöge		<i>pomoću, zahvaljujući</i>	<i>uz pomoć</i>	
ausweislich	<i>po, prema</i>			<i>kako se vidi iz</i>
unbeschadet	<i>unatoč</i>	<i>usprkos</i>	<i>u korist, bez obzira na</i>	
unerachtet	<i>unatoč</i>	<i>usprkos</i>	<i>bez obzira na</i>	
ungeachtet	<i>unatoč</i>	<i>usprkos</i>	<i>bez obzira na</i>	<i>ne obazirući se na</i>
vorbehaltlich/ vorbehältlich				<i>uz uvjet, pod uvjetom</i>
namens			<i>u ime</i>	
zulasten/ zu Lasten			<i>na račun, na štetu</i>	
abseits		<i>van, izvan</i>		<i>nedaleko od</i>
inmitten	<i>među</i>	<i>usred, sred, posred</i>		
innerhalb	<i>u,</i>	<i>tokom, unutar</i>	<i>za vrijeme, u toku, u okviru, u roku od, u razdoblju od</i>	
längs	<i>uz(a)</i>	<i>uzduž, duž</i>		
einschließlich		<i>plus, uključujući, uključivši, uračunavši (i)</i>		
während	<i>za</i>	<i>tokom/tijekom</i>	<i>za vrijeme</i>	
angesichts		<i>povodom, glede</i>	<i>u vezi s, s obzirom na, u pogledu (na), gledajući na</i>	<i>s pogledom, pri pogledu na</i>
laut	<i>prema, po</i>			<i>sudeći po</i>
mangels		<i>nemajući</i>	<i>zbog nedostatka</i>	

<i>statt/ anstatt</i>		<i>namjesto, umjesto, mjesto</i>		
<i>zwecks</i>	<i>radi</i>	<i>poradi</i>	<i>u svrhu</i>	
<i>ob</i>	<i>nad, zbog</i>	<i>iznad</i>		
<i>wegen</i> <i>von Amts wegen</i> <i>von Rechts wegen</i>	<i>zbog, radi</i> <i>po zakonu</i>	<i>poradi, usljed, zaradi</i> <i>silom zakona</i>	<i>u vezi s, za volju, iz razloga</i> <i>na temelju</i>	<i>što se tiče</i> <i>službeno, zvanično ili po službenoj dužnosti</i>
<i>anhand/ an Hand</i>		<i>pomoću</i>	<i>na temelju</i>	
<i>anstelle /an Stelle</i>		<i>umjesto, mjesto, namjesto</i>		
<i>aufgrund /auf Grund</i>			<i>na osnovu/ na temelju, na osnovi</i>	
<i>infolge</i>	<i>zbog</i>	<i>usljed</i>		
<i>zuzüglich</i>		<i>plus, dodajući</i>		
<i>abzüglich</i>		<i>odbijajući</i>		<i>s odbitkom, nakon odbitka</i>
<i>anlässlich</i>		<i>povodom, prigodom, prilikom</i>	<i>u povodu</i>	
<i>bezüglich</i>		<i>glede</i>	<i>u vezi s, s obzirom na</i>	<i>što se tiče</i>
<i>eingedenk</i>				<i>sjećajući se na, misleći na, svjestan</i>
<i>hinsichtlich</i>		<i>glede</i>	<i>u pogledu (na), s obzirom na, uzimajući u obzir</i>	<i>što se tiče</i>
<i>seitens</i>			<i>od strane</i>	
<i>vonseiten/ von seiten</i> <i>längsseits</i>			<i>od (sa) strane</i>	
<i>seitlich</i>	<i>uz</i>	<i>duž, uzduž</i>		
<i>seitlich</i>	<i>uz</i>	<i>pokraj, pored</i>		
<i>ungerechnet</i>		<i>ne računajući</i>		
<i>behufs</i>	<i>radi</i>	<i>zarad, zaradi</i>	<i>u svrhu</i>	

Mr. Anisa TRBONJA-OMANIĆ: Njemačke sekundarne prepozicije i njihovi prijevodni...

zuwider	<i>unatoč</i>	<i>protivno, nasuprot</i>		
ähnlich		<i>poput, slično,</i>		
gleich		<i>poput</i>		
nächst	<i>uz, kod, osim, sem</i>	<i>pokraj, pored</i>		
treu	<i>prema</i>	<i>vjerno, vjeran, odgovarajući</i>	<i>u skladu s</i>	
ungleich			<i>u poređenju s, za razliku od</i>	
zuliebe	<i>zbog, radi</i>		<i>za ljubav (za volju)</i>	
binnen	<i>za, u</i>		<i>u roku od</i>	
entgegen	<i>unatoč</i>	<i>usprkos, protivno, nasuprot, naspram</i>		
gegenüber	<i>prema, suprot</i>	<i>naprama, naspram, nasuprot, sučelice, vis-à-vis</i>	<i>u odnosu na, u poređenju s</i>	<i>preko puta, usporedivši s</i>
innert			<i>u roku od</i>	
analog	<i>prema</i>	<i>slično</i>		<i>po uzoru na</i>
entsprechend	<i>prema</i>	<i>adekvatno</i>	<i>u skladu s</i>	
fern				<i>daleko od</i>
gemäß	<i>po, prema</i>	<i>saobrazno, shodno</i>	<i>u skladu s, na temelju</i>	
getreu	<i>prema</i>	<i>vjerno</i>	<i>u skladu s</i>	
nah/ nahe		<i>blizu, nadomak</i>		<i>nedaleko, u blizini</i>
mitsamt		<i>skupa</i>		<i>zajedno s</i>
nebst	<i>s</i>	<i>pored, uključujući</i>		<i>zajedno s</i>
samt		<i>uključujući</i>		<i>zajedno s, skupa s</i>
dank	<i>zbog</i>	<i>zaslugom, blagodareći, zahvaljujući</i>		

<i>trotz</i>	<i>suprot, unatoč</i>	<i>uinat, usprkos, usuprot, nasuprot</i>		
<i>mang</i>	<i>među</i>	<i>između, usred</i>		
<i>zufolge</i>	<i>po, prema</i>	<i>sljedstveno/ usljed</i>		
<i>entlang</i>	<i>uz, niz</i>	<i>duž, uzduž</i>		
<i>außer</i>	<i>do, uz, (u, bez), osim, sem/do</i>	<i>mimo, izvan, van, izuzevši</i>		
<i>ausgenommen</i>	<i>osim</i>	<i>mimo, izuzev isključujući, izuzevši,</i>		<i>zajedno s, s izuzetkom</i>
<i>eingeschlossen</i>		<i>uključujući</i>		
<i>betreffend</i>		<i>glede</i>	<i>u vezi sa</i>	<i>što se tiče</i>
<i>wider</i>	<i>protiv</i>	<i>protivno, nasuprot</i>		
<i>gen</i>	<i>u/o, ka, prema, protiv</i>	<i>protivno, nasuprot</i>	<i>u pravcu</i>	
<i>nicht gerechnet</i>		<i>ne računajući, ne uračunavši</i>		
<i>je</i>	<i>po</i>			
<i>mitgerechnet</i>		<i>uključujući, računajući, uračunavši</i>		<i>zajedno s</i>
<i>einbegriffen/ inbegriffen</i>		<i>plus, uračunavši</i>		
<i>frei</i>	<i>bez</i>			<i>sve do</i>
<i>sonder</i>	<i>bez</i>			

Zaključak

Na osnovu navedenih primjera, možemo reći da se kao ekvivalenti njemačkih sekundarnih prepozicija najčešće javljaju: 1) sekundarne prepozicije, 2) prepozicionalne fraze, 3) perifrastični izrazi.

Definitivan broj i popis sekundarnih prepozicija kako u njemačkom tako i u bosanskom jeziku teško se može ustanoviti, s obzirom na to da se jezici neprestano razvijaju i da se i u dodirima s drugim jezicima javljaju uvijek nove izražajne mogućnosti i novi leksemi. Budući da se ni autori gramatika, kako njemačkih tako i naših ne slažu oko njihove definicije,

broja, te morfosintaksičkih osobina, istraživanje sekundarne prepozicije u bosanskom jeziku zahtijevalo bi poseban istraživački poduhvat. Sigurno stoji činjenica da takvih primjera ima daleko više nego što smo mi mogli utvrditi samo na osnovu prijevodnih ekvivalenata njemačkih sekundarnih prepozicija.

Zusammenfassung:

Diese Arbeit ist eine kurze Darstellung einer längeren Erforschung und Beschäftigung mit den Präpositionen, genauer gesagt, mit den sekundären Präpositionen im Deutschen. Hier werden kurz ihre semantischen Bedeutungen und Unterschiede beim Gebrauch und sogar ihre Herkunft erwähnt, um schließlich ihre Übersetzungsäquivalente im B/K/S-en anzuführen.

Literatura

1. Admoni, W. (1970): *Der deutsche Sprachbau*, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München
2. Barić, E. et al. (1997): *Hrvatska gramatika*, II. Školska knjiga, Zagreb
3. Beneš, E. (1975): *Präpositionswertige Präpositionalfügungen*, u: Sprachsystem und Sprachgebrauch. Sprache der Gegenwart. Schriften des Instituts für deutsche Sprache, Band 33 und 34. Pädagogischer Verlag Schwann Düsseldorf
4. Čedić, I. (2004): *Osnovi gramatike bosanskog jezika. Priručnik za osnovne i srednje škole*, I. izdanje, Bosna leksika, Sarajevo
5. Di Meola, C. (2000): *Die Grammatikalisierung deutscher Präpositionen*, Stauffenburg Verlag Brigitte Narr GmbH, Tübingen
6. Di Meola, C. (2002): *Altes und Neues zu "präpositionsartigen Präpositionalphrasen"*. u: Bublitz, W./ Roncador, M. von/ Vater, H. (Hgg.): *Philologie, Typologie und Sprachstruktur: Festschrift für Winfried Boeder zum 65. Geburtstag*. Berlin, Bern, Frankfurt a. M.: Peter Lang, str. 265–283
7. Diewald, G. (2008): *Grammatikalisierung und Grammatikalisierungsforschung – Einführung und ausgewählte aktuelle Tendenzen I*, u: *Deutsch als Fremdsprache*, Heft 3, str. 151–159
8. Engel, U. (2004): *Deutsche Grammatik. Neubearbeitung*, IUDICIUM Verlag GmbH München
9. Engel, U. (1994): *Syntax der deutschen Gegenwartssprache*, Berlin.
10. Engel, U. / Mrazović, P. (Hrsg.) (1986): *Kontrastive Grammatik Deutsch-Serbokroatisch*, 2 Bände, Novi Sad

11. Fries, N. (1988): *Deutsche Präpositionen und Präpositionalphrasen aus der Sicht der angewandten kontrastiven Linguistik*, u: *Deutsch als Fremdsprache* 25, str. 331–336
12. Helbig, G./Buscha, J. (2005): *Deutsche Grammatik*, str. 353–390
13. Helbig, G./Buscha, J. (2004): *Leitfaden der deutschen Grammatik*, str. 177–187
14. Jahić, Dž. / Halilović, S. / Palić, I. (2000): *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica
15. Meibauer, J. (1995): *Komplexe Präpositionen – Grammatikalisierung, Metapher, Implikatur und "division of pragmatic labour"*, u: Liedtke (Hg.) str. 47–74
16. Pranjković, I. (2005): *Suznačne riječi i njihove vrste*, u: *Zbornik Zagrebačke slavističke škole 2004*. Filozofski fakultet, Hrvatski seminar za strane slaviste, str. 19–27
17. Riđanović, M. (2003): *Totalni promašaj. Prikaz Gramatike bosanskoga jezika Dž. Jahića, S. Halilovića i I. Palića*, Sarajevo
18. Rišner, V. (2005): *Prijedlozi nekad i danas*, u: *Zbornik Zagrebačke slavističke škole 2004*. Filozofski fakultet, Hrvatski seminar za strane slaviste, str. 41–57
19. Schröder, J. (1987): *Deutsche Präpositionen im Sprachvergleich*. Leipzig: Verlag Enzyklopädie
20. Silić, J. (2005): *Suznačne (sinsemantične) i samoznačne (autosemantične) riječi*, u: *Zbornik Zagrebačke slavističke škole 2004*. Filozofski fakultet, Hrvatski seminar za strane slaviste, str. 13–18
21. Šarić, Lj. (1999): *Gramatikalizacija i sekundarni prijedlozi (pomoću, s pomoću, uz pomoć)*, u: *Riječ. Časopis za filologiju*, Rijeka. str. 81–95
22. Zifonun, G. et al. (1997): *Grammatik der deutschen Sprache*. 3 Bände, Walter de Gruyter, Berlin, New York

Rječnici:

1. Duden (2002): *Das Bedeutungswörterbuch. Band 10, 3.*, neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG, Mannheim.
2. Duden (2007): *Deutsches Universalwörterbuch, 6.*, überarbeitete und erweiterte Auflage, Bibliographisches Institut & F.A.Brockhaus AG, Mannheim.
3. Hansen-Kokoruš, R. i dr. (2005): *Deutsch-kroatisches Universal-wörterbuch. Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik*, Nakladni zavod Globus. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb